

L'ALT EMPORDÀ

Text > JOAN FERRERÓS

Circ, a la tercera! | Circusland, el Palau Internacional de les Arts del Circ (futur museu, centre d'activitats i sala d'exposició permanent) serà ubicat a la Garrotxa. Sí, aquí tocaria parlar de l'Alt Empordà, però segur que l'amic i veí de pàgina Joan Sala m'ho passarà per alt, si més no perquè el promotor, factòtum i cap de la Circus Arts Foundation és de Figueres. Genís Matabosch, vint-i-dos anys després d'haver intentat establir el museu del circ primer a Figueres i després a Girona, finalment ho ha assolit a Besalú. 3.000 m² a dins i 1.000 m² a fora acolliran la mostra, repartida entre la vella abadia benedictina de Sant Pere (que acollia una casa de colònies) i la vella fàbrica tèxtil Corominas (d'aquí ve el nom de Cal Coro), al costat. Per posar en funcionament aquest Palau Internacional de les Arts del Circ calen cinc milions d'euros; la Circus Arts Foundation se'n fa càrrec de tres i mig, i el 30 % restant es reparteix entre empreses privades i les previsible institucions: Ajuntament de Besalú, Diputació... Una vegada obert, Matabosch afirma que podran ser econòmicament autosuficients, perquè aquest museu dinàmic, que preveu inaugurar-se la primavera de 2020, compta atraure uns seixanta mil visitants anuals. Únic a Europa, serà de l'estil del Circus World Museum i The Ringling Museum, ambdós als EUA. L'espai destinat a museu acollirà la col·lecció personal del figuerenc, que ressegueix els dotsets cinquanta anys d'història del circ, i inclourà la miniatura (la més gran del món) que reproduïx el Circus Gleich, circ alemany desaparegut el 1937.

Fosses i refugis | L'ombra de la Guerra Civil i de la dictadura és llarga, densa i persistent. Abasta des dels jutges i fiscals del Tribunal Suprem actuals, fins als oblidats refugis construïts per protegir-se de les bombes franquistes, passant per les velles però encara no identificades fosses de la Guerra Civil. Amb motiu del sepeli a Cassà de la Selva d'un soldat ignot amb vuitanta anys de retard (la segona tomba al «soldat desconegut»), les institucions van actualitzar les dades que es tenen de les fosses comunes properes. A l'Alt Em-

podrà, de moment, en queden per exhumar una de contrastada al mateix cementiri de Figueres i, segons sembla, cinc més repartides per la comarca: al cementiri de la Jonquera, a Rabós, a tocar el temple d'Arenys d'Empordà, al Molí de l'Arbre Sec de Ventalló i al cementiri de Sant Martí d'Empúries. Quant a refugis antiaeris, Josep M. Bernils Mach ens ha deixat dit que a Figueres n'hi havia quinze. El de la plaça del Gra avui és visitable, i es coneixen el de la plaça Josep Pla (del Jardí) i el de l'Estació (el darrer que s'ha «descobert»), que, com els altres, ha requerit obres per fer-lo accessible.

>> El refugi antiaeri de l'Estació de Figueres. (Autoria: BORJA BALSERA)

EL BAIX EMPORDÀ

Text > PURI ABARCA

Cap Roig, un tema espinós | El coronel rus Nicolai Woevodsky i la seva esposa, l'aristòcrata anglesa Dorothy Webster, no es podien ni imaginar, el 1931, quan van començar a construir un edifici de tipus medieval i els jardins adjacents en un lloc paradisiac, a Calella de Palafrugell, que l'espai (acabat el 1975) es convertiria algun dia en un motiu de polèmica mediambiental i urbanística. La dictadura de Primo de Rivera, primer, i el franquisme, més endavant, van autoritzar-hi la privatització de camins i d'altres zones costaneres, uns privilegis discutibles, però que van permetre bastir-hi el magnífic enclavament actual, catalogat com a bé d'interès cultural. I mentre l'Ajuntament de Palafrugell ha decidit recuperar terrenys de la zona com a espai públic, expropiant-ne una petita part

per poder donar continuïtat al camí de ronda, els propietaris del castell i els jardins hi projecten ampliacions urbanístiques. La Fundació "la Caixa", que va aconseguir l'espai després de l'absorció de Caixa de Girona (entitat que el va rebre en herència el 1980), vol ampliar les instal·lacions amb dos edificis nous i un auditori semisoterrat. Els tràmits per part de les administracions implicades, sobretot la Generalitat, han anat sorprenentment rodats fins ara, és a dir, no hi ha hagut gairebé impediments al desenvolupament del projecte, perquè el consideren ajustat als requisits mediambientals i urbanístics. SOS Costa Brava no pensa igual i ha interposat un recurs contenciós al Tribunal Superior de Justícia de Catalunya. La polèmica està servida per a un projecte que, si més no, planteja dubtes sobre la seva necessitat. A banda del tema de preservació del territori, sempre present, potser fa falta reflexionar més sobre si cal modificar un espai que, per la seva història, sempre ha estat vist amb un cert aire de romanticisme, i que va ser concebut per convertir-lo en un oasi de pau.

>> Els jardins i el castell de Cap Roig. (Autoria: PACO DALMAU)

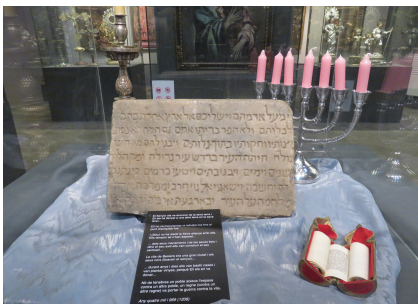
El Museu Thyssen, a Sant Feliu de Guíxols | El Museu Carmen Thyssen, de Sant Feliu de Guíxols, serà una realitat el 2020, segons les previsions dels promotors i de l'Ajuntament. Tindrà un fons de quatre-centes obres d'autors catalans dels segles XIX i XX, cedides gratuïtament, durant vint anys, per la baronessa Carmenervera, que ha descartat l'opció de crear el nou espai d'art a Barcelona. El futur museu estarà situat al monestir de l'orde dels benedictins, on ara ja hi ha l'Espai Thyssen, que des del 2012 acull les exposicions temporals a l'estiu. Entre les obres que la baronessa cedirà, hi ha peces molt significatives de l'art català, com ara *La catedral dels pobres*, de Joaquim

Mir, o *Interior a l'aire lliure*, de Ramon Casas. Obres de Ramon Martí Alsina, Josep Amat, Santiago Rusiñol, Eliseu Meifrèn o Modest Urgell, completen la col·lecció. Amb la creació del museu i la incorporació d'una escola d'art, espais pedagògics i sales per a exposicions, el monestir i els seus jardins es convertiran en un espai emblemàtic i en un centre cultural molt complet, un tipus d'oferta de la qual no anem pas sobrats.

LA GARROTXA

Text > JOAN SALA

Durant tot aquest any s'han organitzat diversos actes per donar a conèixer una làpida sinagoga que es troba al Museu Tresor Parroquial de l'església de Sant Esteve. Al segle XIII, durant la croada càtara, unes dues-centes famílies jueves van fugir de Besiers, algunes de les quals es van refugiar a Olot. Aquest podria ser el motiu de l'existència de la làpida a la Garrotxa. Darrerament la comunitat jueva d'aquesta ciutat occitana ha estudiat la làpida que es troba a Olot, que vinculen amb una pedra hebrea que tenen a Besiers. La làpida és una peça de marbre de 21,5 x 34 x 4 cm, amb una inscripció hebrea en un costat, i en l'altre, signes d'haver estat utilitzada com a ara en un altar catòlic. Així doncs, va ser considerada una pedra sagrada tant pels jueus com pels cristians. Segons els experts, la làpida data de l'any 1209, hi ha inscrites citacions bíbliques i hi apareix el topònim *Besiers*, fet infreqüent en les pedres sinagoga. En la redacció d'aquestes inscripcions s'utilitza la tercera persona del plural, la qual cosa tampoc és habitual. La historiadora Carme Grau ha elaborat un estudi que, a partir de la transcripció prèvia dels textos hebrea de les dues làpides, contextualitza el període històric i ressegueix el que han dit estudiosos del tema.

Donacions a l'Arxiu Comarcal | Darrerament s'han fet dos importants llegats a l'Arxiu Comarcal de la Garrotxa: el Fons Jordi Pujiula, gràcies al conveni de donació signat entre l'Ajuntament d'Olot i Maria Assumpció Illas i Elisabet Pujiula, vídua i filla, respectivament, del desaparegut historiador, i el Fons de la Família Trincheria, signat igualment entre l'Ajuntament i Ana Domingo, vídua de Joaquim de Trincheria. Pujiula, metge psiquiatre, va participar activament en la vida cultural de la ciutat, sovint a través de la premsa, on va publicar centenars d'articles. La donació comprèn col·leccions documentals, llibres, opuscles, publicacions periòdiques, fotografies i postals. Trincheria, hereu d'una llarga nissaga i regidor del PP a l'Ajuntament d'Olot durant moltes legislatures, ja havia donat anteriorment altres documents que en conjunt són dels segles XVI-XX, pergamins d'entre 1177 i 1774 i imatges. Uns fons molt importants.

Música a la comarca | Ens hem fet ressò diverses vegades de festivals musicals que es fan a la comarca. Ara volem parlar de Besalú, que el juliol passat va organitzar el Curs internacional d'interpretació de música medieval, amb quaranta-quatre alumnes procedents de vuit països, que van assistir a seminaris de música instrumental i cant medieval. Així mateix, cal parlar del Sant Rock Festival, que organitza el popular barri olotí de Sant Roc a l'estiu des de fa 25 anys per potenciar els grups musicals joves i els discjòqueis de la comarca, i muntar, alhora, una festa alternativa.

Foc i llum a Lluèrnia | El dissabte 9 de novembre, des de la posta del sol i fins a mitjanit se celebra a Olot el Festival Lluèrnia, que compta amb quaranta-cinc instal·lacions i la col·laboració d'entitats i associacions. Es vol evocar l'entorn volcànic, de manera que s'encercla el volcà Montsacopa amb diferents propostes d'intervenció. Fa uns anys que es vol deixar una empremta permanent del festival a la ciutat, i enguany s'ha decidit rehabilitar les capelles de sants repartides per moltes cases del barri antic i posar-hi llum.

>> Làpida jueva del Museu Tresor Parroquial de l'església de Sant Esteve. (Autoria: LORENÇ PANELLA I SOLER)

EL GIRONÈS

Text i foto > DANI VIVERN

«Tourists go home» | Alguns habitants del Barri Vell de Girona potser tenen raons fonamentades contra el turisme: sorolls, excés de gent, especulació immobiliària, diuen... Però tractar els turistes de «terroristes» en pintades i pancartes ja passa de taca d'oli, vist que les problemàtiques resultants (escasses, crec jo) no són res en comparació amb d'altres que es pateixen tot l'any a la ciutat. Per exemple, en el tema dels sorolls, aquí ja som baladrers de mena i no ens calen *amateurs* forans. Hi ha formacions polítiques i moviments ciutadans oposats al *boom* dels pisos turístics, però encara no hem vist cap pronunciament contra la proliferació de *menas* i joves llatins al parc Central, al de les Casernes o a la plaça de Manuel Vázquez Montalbán amb extensió a la pista coberta de l'Institut Sobrequés, on fan niu, porro i soroll; ni tampoc no hi ha queixes pel fet que el parc de salut inaugurat la primavera passada a la Devesa, d'ús públic per a persones de més de catorze anys, estigui envaït per mainada. Pobre de l'avi o àvia que, tip d'esperar, gosi cridar l'atenció als pares que hi pasturen els seus cadells. Tampoc no es veu cap partit o associació que assumeixi la queixa contra els descerebrats eixordant el veïnat amb la música (és un dir) del seu vehicle; ni cap ordre institucional que pari els peus als insidiosos *oenagers* i pidolaires ben coneguts de la ciutadania i de les autoritats. Per tot això, s'imposa preguntar-se què diantre passa al Barri Vell. No tenen encara prou problemes reals (com les obres inacabables i l'obertura i tancament constant de botigues, amb els treballs de reforma *ad hoc*), que encara hagin de crear-ne de ficticis contra el turisme? Quan, consumat el tancament del *hub* gironí de Ryanair, se'n notin els efectes, que no vinguin llavors amb jeremiades.

Però tranquils, que les lamentacions seran promptament oblidades quan s'obri un nou König amb capacitat per a quatre-centes persones al local que havia estat, fa uns cent cinquanta anys, el teatre Odeon, a la pujada de Sant Martí (al costat del Bistrot, perquè ens